

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajut6riele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s6u 3 galbini mon. sunat6ria.

GAZETA

TRANSILVANIIEI.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de facare publicare

MONARCHIA AUSTRIACA.

Transilvania.

Unu alu patrulea corolariu.

On. Red. si au luat voia a face, la art. din Nr. 14. — Stadiulu etc. — unu alu treile corolariu, deci se am voia a face si alu patrulea corolariu: Art. — Stadiulu — a lamuritu si desiptu pe deplinu politic'a n6stra traditionala, urmata dela 1438 inc6ce si cu t6te, ca politic'a unei natiuni, precum ceea a unu regimu se p6te schimba dupa impregiarile tempului, cari o p6rta si o conditionesa, politica traditionala a natiunii romane in Transilvania in esentia s'a, nu se p6te schimba, de 6race impregiarile au remasu totu acelesi, nu mai argumentele si modulu apararei in eluptarea ei, s'au schimbatu in multe privintie, din contra scopulu si tendintiele sunt totu acelesi, pentru cari s'au luptatu si au suferitu protoparintii nostri in cursu de mai multe secole si in modu, carui anevoia se afla parchia. . . .

Constitutiuunile aprobate si compilate marturisescu pr6 competentu despre acele suferintie . . . n'au remasu parte din natiune, pe care se nu fia aruncatu cu tina si batjocura — acea legilatiune semibarbara inganfata de superbi'a feudalo-aristocratica, ura de casta si natiunala; nici cleru, nici nobilime, nici poporu, nici religione nu remasera crutiato, vedi: A. c. p. I. t. l. a. 3. „az oláh vagy görögöksectáján levök, kik pro tempore szenvedtettek.“

t. 8. a. 1. „noha az oláh natio ez hazában sem a státusok közzé nem számláltatott, sem vallások nem a recepta religiok közül való; mindazáltal . . . méglen pátiáltattnak, az oláh egyházi rendek ehez tartásák magokat.“

t. 9. a. 1. „noha az oláh nemzet propter bonum publicum admittatott ez hazában, mindazáltal nem vevén észébe állapotjának allacsony voltát.“

p. V. E. 44. „oláhság puskával, tegezzel, karddal, csákánnyal, dárdával és egyéb fegyverekkel járni ne merészeljen.“

— Stadiulu — afirma, cumca natiunea romana s'au incercatu cu t6ta ocaziunsa, a recapeta dreptulu perdutu de statu, a reintra in sistem'a de statu, cá — natio et ordo. Legile precitate ne dau adeverintia despre nisuinti'a protoparintiloru nostri tocmai in acele tempuri, din cari n'avemu alte documente; care se vede de acolo, pentruca legile totudeuna se referescu la templari si fapte din trecutu, deci este invederatu, cumca aci clerulu, aci natiunea faocea pasi pentru reaquirarea dreptulu perdutu; antagonistii inse, neputandu respunde deadreptulu, au adusu aceste legi batjocur6re si eludat6re, punendu in locu de argumente, faptele loru cele ilegale, comise in trecutu asupra natiunii romane. . . .

— Stadiulu — dice cumca s'au facutu incercari „pacifice si cu arm'a amana“. Legea citata pre urma, pune — incercarea armata — afara de indoiala, de6race cugetandu, ca in Transilvania pe acelu tempu, resbelele era f6rte dese, deci in locu de a opri poporulu, dela manuearea armelor, din contra ar fi debuitu inarmatu . . . nu se p6te supune alta cauza motivat6re pentru punerea acelei lege.

In acele tempuri de trista memoria, politic'a cea drepta a natiunii se combatea prin legi batjocur6re si impilat6re, astadi se combate prin sofisme — uniunei cu Ungari'a — a — continuitatei dreptulu feudale.

Protoparintii nostri n'au parasitu natiunea si politic'a ei traditionala, atunci, candu nu li erá iertatu a porta: „nadrugi, cisme, peleria ou duffa, camesia de giolgiu“ a. c. p. V. E. 47. precum se se p6ta folosi de alte ajut6re, pre

candu antagonistii forman — pe regimu si legilatiune; — deci dar' in evulu alu XIX, candu natiunea romana este recepta in sistem'a statului este a patra natiune recepta, e status et ordo regni, candu depre inaltimea tronului este pronunciata egal'a indreptatire a ei cu celealte natiuni, candu diplom'a Leopoldina nu mai léga manile regimului, candu tolerarea si feudalismulu nu o mai tienu in catusile sale, candu natiunea are dreptu a lua parte in legilativa prin regalisti si deputati din sinulu seu; ér' prin barbatii sei de incredere participo in municipii, si candu romanii ardeleni sunt proprietari mai pe diumetate din teritoriulu Ardélului (vedi „T. R.“ 1864 Nr. 33, 34, 35) romanii cei adeverati nu vor' parasio, nice se vor' abate dela politic'a ei cea traditionala. . . .

Dar' fiinduca antagonistii nu incetesa de a i se lungi in drumu, si de a da legilatiunii, municipaloru si administratiunii publice o directiune, cu totulu prejudici6sa legaleloru tendintie ale natiunii romane, prin urmare p6te veni acelu tempu, ba p6te ca e chiaru de facia, candu barbatii de incredere ai romaniloru nu vor' puté participa la legilatiune pe langa o simpla rezervare de dreptu; oi se vor' vedé nevoiti a nu intra in dieta, adeca nevoiti a padi — deplina pasivitate.

Pentru casulu acesta ése a lu patrulea corolariu din — stadiu — adeca: Deputatii alesi din partea maioritatiei votantiloru romani, impreunandu se si inaintandu — representatiune — la loculu competentu, nu vor' intra in adunarea legilativa; acolo, unde votantii romani fiindu in minoritate, si vor' fi concentratu voturile sale intr'unu romanu de incredere, vor' demustra prin acésta, cumca deputatulu maioritatiei acelui cercu de alegere nu representa convictiunea loru politica, prin urmare, natiunea intréga nu va fi representata in legilativa.

Urmarile acestei pasivitati vor' fi a) ca natiunea au denegatu concursulu seu pentru aducerea de legi prejudici6se dreptuiloru sale politice; b) unu factoru va lipsi; c) nu si va inchide calea de a luora pentru sustinerea dreptulu seu, pe care nice odata nu l'au abandonatu, nice au comisu ceva, a carui urmare se p6ta fi perderea dreptulu; d) alegatorii, vor' avé a perde in 3 pene in 4 ronduri vr'o cateva dile, mergundu si alegundu de repetite ori, totu pe deputatulu probatu pentru statornicia s'a in politica traditionala. . . .

De cumva se va abate vr'unu deputatu dela acésta politica, . . . elu ar representa singuru numai individualitatea s'a, si nimicu mai multu.

Regalistii sunt chiamatii cor6nei, au se representese inainte de t6te interesele regimului, cu t6te aceste, au deplinu dreptu, se fia cei mai infocati aperiatori pentru drepturile politice a le natiunii respective precum de a rondulu se si templa. Participarea regalistoru — nu compromite caus'a natiunala, de 6ra ce regalistulu representa numai o individualitate fisica, ér' dela natiune nu posede oredentionale, eu inse nu presupunu, cumca regalistii romani si vor' parasio natiunea!

Pana candu nu sustau legi formale, cari prejudeca dreptulu politico-natiunala, pasivitatea e plausibila. Despre casulu acelu durerosu, candu s'ar aduce astfelu de legi, nu vreu se tractesu acum.

La ori si care templare, fit6rea lege electorala va inmultu numerulu alegatoriloru romani, si vor' deveni totu mai multe cercuri alegat6re in dispusetiunea loru. Votulu virilu alu nobilimei, acestu ramu putredu alu arborelui feudalu, acésta rusinare efronta a secului alu XIX, mai curendu ori mai tardiu, dar' de siguru se va rumpe si arunca la pamentu?! . . .

Miscari de alegeri.

Vingardu, in 8 Martiu 1866.

Domnule Redactoru!

Astadi pre la 11 6re dimeneti'a se fini scrutiunulu alegerei de deputatu fipsate pre 5. 6. si 7 a l. c. in comun'a Vingardu comitatulu Albei inferioare, si fora de intardiare mi tienu de de-torentia a ve face o relatiune sincera despre cursulu acestei alegeri: cá publiculu interesatu se p6ta aflá adeverulu, sesi p6ta face una judecata drépta despre resultatulu ce urméza mai in diosu, si in fine a'si formá o idea despre zelulu si dereptatea aratata de fratii maghiari chiaru cu antaia esecutare a unei legi octroite din cele multe croite de densii in 1848 si astadi atatu de laudate totu de densii.

Se mi fia inse iertatu, pana a nu trece la cele petrecute in diu'a de antania a alegerei, a atinge pre scurtu ceva si despre presér'a acesteia. Credu, ca nu va fi de prisosu, ba unele intemplari de atunci memorandule voru sierbi spre a infrontá recriminariile si calumniele, de cari iteleginti'a romana nu fú scutita nece macaru in loculu de alegere, si se p6te ca nu va scapa de asemeni nici in publicu.

Intru o conferintia tiennta in Blasiu, la carea participara si cativa barbati inteleginti din celalaltu cercu de alegere, dupa ce tienerea unei conferentie in Alba Julia pentru desemnarea candidatiloru se aflá de imposibila, s'a statoritu: ca cu o di mai inainte de alegere inteligenti'a din ambe cercurile se se adune in cate unu locu mai apr6pe de locurile de alegere (vedi Gazet'a Nr. 13 p. 50) spre a se intielége despre cele ce sunt de facutu pentru de a poté luá parte cu succesu la actulu de alegere. Ast'a conferinti'a determinanduse pentru cerculu nostru a se tiené in comun'a Springu, pre tempulu desemnatu, de si inteleginti'a aici adunata, intre carea se aflau si cativa profesori din Blasiu, erá prea neinsemnata la numeru, tienú totusi unu felu de conferentia. Dupa mai multe dispute judele cercuale S. H., care inoa luá parte la acésta conferentia, venindu vorb'a despre candidatu, nu intardia a insira cativa barbati dela Guvernu si din oleru, dintre cari, déca romanii ar' desemná de candidatu pre vre unulu, atunci, — adauge densulu — scia cá e chiaru si maghiarii voru votisa pentru acelu (?) firese ca maghiarii cam intielesera, ca romanii au de cugetu se aléga pre Acsepte. Domniei sale i se da a se cunosce, cumca barbatii din cleru insirati de densulu, dupa ce fura imbiati cu candidatur'a nu primira din cause f6rte juste; éra incatu pentru celi dela Guvernu, desi sunt recunoscuti cá barbati bene meritati pentru patria, natiune si tronu, totusi in astfelu de impregiarari, pana candu s'aru afla barbati mai independinti, cari se p6ta luora cu mai mare resolutiune si cutesare, inteleginti'a romana adunata, pre langa convingerea, ca si aceli barbati guvernialisti aru fi tocmai asia de resoluti si zelosi, este de opinione se-i crutia totusi de ai arunca in 6re care periclu, ce numai sar' poté prevedé pentru densii in ori ce respectu.

Asia inteleginti'a se determina si mai tare a remané strinsu pre langa Acsepte Severu, in care alegatorii romani si mai inainte erau incatu-va intielesi a'si concentra voturile sale. In 5 Martiu demaneti'a inteleginti'a, carea petrecú preste nópte in Springu, plecá ou dóua standarde catra loculu de alegere, si la intrare in comun'a Vingardu fú primita de catra alegatorii adunati pre ulitie cu strigari de bucuria. Eli urmarescu cu ochii si cu pasii tricolorulu si nu se oprescu pana sub umbr'a lui in curtea parochului gr. or. locale, unde descalcá inteleginti'a. Aici, spre uimirea tuturoru, se audia din t6te partile: Ca déca e se alegemu, apoi Acsepte erá numele rostitu de catra toti. Numai acumu

